

UDC 351: 658.117.31:332.87

Бізониц Дмитро Володимирович,
Кандидат технічних наук, директор ТОВ«Еталонтехсервіс» м. Харків,
Україна
ORCID ID : 0000-0002-0155-7615

Bizonych Dmytro Volodymyrovych
Candidate of technical sciences,
Director of «Etalontechservice» LLC, Kharkiv, Ukraine

СИСТЕМНА КРИЗА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА: ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

У статті досліджено кризові явища в житлово-комунальному господарстві з метою ідентифікації цих проблем саме як системної кризи, що може дозволити в подальших дослідженнях обґрунтувати та визначити антикризові заходи в управлінні та розвитку ЖКГ. Вивчення проблем та систематизація факторів та чинників, що зумовлюють системну кризу в ЖКГ дещо можуть пояснити, чому сучасні методи державного управління, спрямовані на вирішення проблем в сфері ЖКГ, впливають не достатньо ефективно. В статті приділено увагу системній кризі в економіці країни в цілому, зважаючи, що ЖКГ є важливою та системо утворюючою галуззю економіки. На основі аналізу наукових праць визначено основні проблеми в сфері ЖКГ, що формують кризу, систематизовані основні причини цих проблем та фактори впливу. Комплексне дослідження наукової літератури дозволило розглядати кризу в контексті сучасних підходів та концепцій державного управління та антикризового менеджменту. Також було використано наукові дослідження, присвячена аналізу зарубіжного досвіду та можливостям його адаптації в Україні.

Ключові слова: ЖКГ, розвиток ЖКГ, державне управління ЖКГ, системна криза економіки, системна криза ЖКГ, антикризовий менеджмент.

Abstract. The article examines the crisis in housing and communal services in order to identify these problems as a systemic crisis, which may allow further research to justify and identify anti-crisis measures in the management and development of housing. The study of problems and systematization of factors and factors that cause the systemic crisis in housing and communal services may explain why modern methods of public administration aimed at solving problems in the field of housing and communal services are not effective enough. The sphere of housing and communal services is defined as one of the basic components of the state economy, so studying the systemic crisis of housing and communal services it

becomes obvious that we should first consider the systemic crisis as a consequence of economic development and destructive processes.

The article focuses on the systemic crisis in the economy as a whole, given that housing is an important and system-forming sector of the economy. Based on the analysis of scientific works, the main problems in the field of housing and communal services that shape the crisis are identified, the main causes of these problems and factors of influence are systematized. A comprehensive study of the scientific literature allowed us to consider the crisis in the context of modern approaches and concepts of public administration and crisis management. Scientific research devoted to the analysis of foreign experience and possibilities of its adaptation in Ukraine was also used.

The analysis of the state of the main factors, problems and their causes in housing as part of the country's economy shows that together they create a systemic crisis and at the present stage this complex is characterized as a crisis, so it is obvious that most public administration mechanisms used in the economy do not work effectively or do not work at all, because it is about taking anti-crisis measures. The systemic crisis characterized by housing and communal services of Ukraine has a number of characteristics and specific features, so foreign experience cannot be copied, due to many important reasons, the main of which are the solvency of the population, the possibility of long-term projects and financial returns for investors.

Key words: housing and communal services, development of housing and communal services, public administration of housing and communal services, systemic crisis of economy, systemic crisis of housing and communal services, anti - crisis management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. В попередніх дослідженнях йшлося про визначення поняття кризи, розгляд основних термінів та категорій в цьому контексті з метою можливого пошуку та обґрунтування антикризових заходів та механізмів, які знаходять своє втілення в державній політиці. Такий підхід дозволяє по-новому осягнути реформи в сфері державного управління розвитком житлово-комунального сектора. Було встановлено, що кризи як найгостріші форми вияву конфліктів, знаходять свій вияв в різних сферах суспільного життя і вирізняють кризи економічні, фінансові, політичні, організаційні, соціальні, ідеологічні та інші, але найбільш вивченими є кризи в економіці.

Криза в сфері житлово-комунального господарства може визначатися як вид економічної кризи або кризи суспільства. На основі економічного аналізу ми можемо розглядати кризу розвитку житлово-комунального господарства окремо, як одну з важливих форм порушення соціальної рівноваги, що обумовлена циклічними чинниками та конфліктогенними станами і пов'язана з фінансовими та сировинними ресурсами держави, зростаючим обсягом

необхідних коштів для її вирішення. Також в ряді наукових праць криза в сфері ЖКГ має глобальний характер, оскільки виникаючи на регіональному рівні, вона стосується усього суспільства і країни, та може розглядатися навіть в контексті загроз національній безпеці держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У вітчизняній науковій літературі багато праць присвячено вивченню та дослідженню системної кризи житлово-комунального господарства, зокрема, ці питання висвітлені в роботах А.Гриценка, О.В.Димченко, Т. С. Клебанової, Л. М. Пісьмаченко, О. О. Рудаченко, О.Сергієнка, А.А. Стеценка та ін. Але проблеми управління ЖКГ та пошук механізмів подолання кризових явищ та шляхів виходу із кризи ЖКГ зумовлює актуальність подальших досліджень в цьому напрямку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) дослідити кризові явища в житлово-комунальному господарстві з метою ідентифікації цих проблем саме як системної кризи для подальшого обґрунтування антикризових заходів, що також може пояснити, чому сучасні методи державного управління, спрямовані на вирішення проблем в сфері ЖКГ, впливають не достатньо ефективно.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сфера житлово-комунального господарства визначається як одна з базових складових економіки держави, тому вивчаючи системну кризу житлово-комунального господарства стає очевидним, що слід по-перше розглядати системну кризу як наслідок розвитку економіки та тих деструктивних процесів, які там відбуваються.

Один з дослідників системної кризи економіки А.Гриценко зазначав, що «глибинним підґрунтям системної кризи в Україні є базова деструкція економіки, яка виникла внаслідок поєднання інверсійного типу ринкової трансформації та глобалізації. Це призвело до того, що Україна на основі ринкових законів пристосувалася до окремих фрагментів світового ринку в ролі сировинного придатка. Базова деструкція зумовила формування цілої низки диспропорцій і суперечностей» [2]. Тому цей науковець достатньо чітко визначає, що доцільно сформулювати стратегію розвитку господарського комплексу внутрішнього соціально-економічного розвитку і таким чином поступово подолати деструкції в економіці України [2].

Він зазначає, що й досі наша держава не створила такого комплексу внутрішнього соціально-економічного розвитку, і на жаль, її структура характеризується зовнішнім попитом сировинного характеру. Водночас в

тих країнах, де економіка сформована за класичним типом, напрями державного управління економікою та подолання системної кризи стосувалися переважно розвитку внутрішнього ринку і тільки потім сектори економіки, які отримали порівняльні переваги, поступово виходили на міжнародний ринок [2]. Таким чином, внутрішня структура ринку, до якої ми включаємо й сферу ЖКГ, дозволяє впливати та реагувати на виклики ринку зовнішнього, і тому, на нашу думку, нерозвиненість внутрішнього ринку зумовлює його велику і необґрунтовану залежність від зовнішніх тенденцій.

А.Гриценко зазначає, що базова деструкція знаходить свій вияв ряді похідних деструкцій і диспропорцій: запровадження ринкових механізмів в економіці країни пов'язано з погіршенням стану та структури економіки, тому що відбувається збільшення частки сировинних галузей, що в цілому не сприяє усуненню системної кризи, а навпаки – призводить до ще більшої кризи; впливає негативно скорочення зовнішнього попиту; незважаючи на високий економічний потенціал заробітні плати залишаються найнижчими; її ВВП залежить від світових цін на метали, а не від економічної політики уряду; зростання доходів веде до зростання обсягів імпорту, і як наслідок – до погіршення торговельного балансу, збільшення навантаження на державний бюджет і обсягів боргів та ін. [2].

Серед механізмів державного управління подолання базової деструкції та формування основ збалансованого структурного розвитку економіки цей науковець визначає наступні: слід брати за основу економічної політики реальні потреби суб'єктів господарювання, населення і держави, з одного боку, матеріальних і трудових ресурсів – з другого; слід провести монетизацію цих потреб шляхом формування попиту і пошуку ресурсів для їх задоволення, що пов'язано зі зміною грошово-кредитної та фіскальної політики; держава повинна вирішувати такі три основні завдання:

- 1) задовольняти базові потреби населення (якісне та безпечне харчування, якісне житло, забезпечення здоров'я);
- 2) розвиток інфраструктури (забезпечення розвитку дорожньо-транспортного комплексу та комунікацій);
- 3) створення умов для інноваційного розвитку (розвиток освіти і науки, запровадження інновацій) [2].

Звідси випливає, що ці завдання безпосередньо зачіпають сферу житлово-комунального господарства і тому ми можемо її розглядати в контексті системної кризи економіки країни. Це дозволяє припустити, що найкращими механізмами державного управління розвитком житлово-комунального господарства можуть бути саме методи та інструменти антикризового менеджменту.

Слід сказати, що більшість дослідників в сфері розвитку житлово-комунального господарства України також розглядають його в рамках системної кризи.

Житлово-комунальне господарство як одна із галузей економіки країни тісно пов'язано з усіма сферами суспільного життя, оскільки саме ЖКГ реалізує важливі функції із забезпечення першочергових матеріально-побутових та життєвих потреб громадян шляхом надання якісних житлово-комунальних послуг.

Забезпечення потреб та надання послуг ЖКГ пов'язано з діяльністю підприємств, які забезпечують функціонування цієї важливої галузі. Науковці-дослідники в сфері економіки та розвитку житлово-комунального господарства стверджують, що маючи потужний потенціал, ця сфера знаходиться у кризовому фінансовому стані, і відзначають, що більшість підприємств ЖКГ характеризуються нестабільним фінансовим станом.

Серед основних причин системної кризи житлово-комунального господарства виділяють недостатнє фінансування з боку державного та місцевого бюджетів, зношеність основних засобів, зростання тарифів на житлово-комунальні послуги, особливо теплопостачання в зимовий період. Ці чинники впливають на суспільні настрої населення, оскільки пов'язані із платоспроможністю кінцевих споживачів послуг.

В результаті зазначених тенденцій відбувається зростання дебіторської заборгованості підприємств ЖКГ, що позначається вкрай негативно на їх діяльності та фінансовому стані. Негативні показники житлово-комунального господарства в регіонах та країні в цілому свідчать про існування підприємств сфери ЖКГ на межі банкрутства, що становить загрозу економіці країни.

Л. М. Пісьмаченко класифікує проблеми ЖКГ за певними напрямками і виділяє:

- 1) соціально-економічні, які пов'язані з низьким рівнем добробуту та соціальної захищеності населення, забезпечення прав громадян на доступне житло;
- 2) організаційно-управлінські, які обумовлені недосконалістю законодавчої бази у сфері державного регулювання ЖКГ, відсутністю стратегічного бачення його розвитку;
- 3) фінансово-інвестиційні, які пов'язані з відсутністю не лише достатнього бюджетного фінансування капітальних вкладень у сфері ЖКГ, а й фінансових стимулів для залучення інвестиційного капіталу;

4) технічно-інноваційні, що пов'язані з недосконалістю науково-обґрунтованих інноваційних проектів щодо будівництва житлових комплексів [6].

О.Сергієнко виділяє три основні причини системної кризи житлово-комунального господарства:

- 1) неадекватність формування тарифів та тарифної політики в цілому;
- 2) неефективність нормативно-правової бази;
- 3) застарілі підходи до вирішення проблем ЖКГ [1].

Він також зазначає, що стан ЖКГ України характеризується як кризовий, пояснюючи це тим, що основною причиною кризи є висока цінова політика та формування тарифів на рівні держави, а не місцевому. На думку цього експерта, кризу спричиняють в основному два чинники: місцева влада не може регулювати тарифи, по-перше; по-друге, неадекватна тарифна політика держави [1].

На його думку, державне регулювання тарифної політики негативно позначається на розвитку ЖКГ, оскільки більш логічно, щоб процеси формування тарифів відбувалися на місцях, надаючи важелі впливу місцевим громадам вирішувати позитивно наслідки тарифної політики, наприклад, тарифів теплокомуненерго. При збільшенні тарифів на теплопостачання, цілком припустимо відбувається зростання неплатежів, але без таких підприємств громади не можуть функціонувати в сучасних умовах.

Підвищення тарифів та неадекватна цінова політика, як наслідок, призводять до ситуації, коли платежі населення за житлово-комунальні послуги різко зменшуються, що призводить до зростання заборгованості вдвічі, подекуди втричі, як наприклад, це було у 2016 році, коли заборгованість на початку року складала 9 мільярдів гривень, а на кінець – вже 29 мільярдів гривень [1].

Надалі така заборгованість споживачів перед теплокомуненерго впливає на фінансовий стан «Нафтогазу», оскільки підприємства теплокомуненерго не доотримали ці 29 мільярдів гривень. Також негативно позначається заборгованість по субсидіях державного бюджету, оскільки при наданні субсидії держава бере на себе зобов'язання компенсувати витрати, натомість заборгованість у 2017 році склала 2 мільярди, у 2016 році 24 мільярди гривень, таким чином, підприємства теплокомуненерго в сукупності не отримали 52 мільярди [1].

Згідно інформації «Нафтогаз», перед ним мають заборгованість підприємства теплокомуненерго, ТЕС та промисловості в середньому 29 мільярдів гривень, з яких 80% - теплокомуненерго, 10-11% - виробники теплоенергії та 10% - це прямі побутові споживачі [1].

Проблеми в розвитку житлово-комунального сектора крізь призму системної кризи розглядає вітчизняний науковець А.А. Стеценко, але в основному він приділяє увагу зарубіжному досвіду реформування ЖКГ та можливостям адаптації такого досвіду в нашій країні [7].

На його думку, причинами системної кризи комунального господарства України є непослідовна політика реформування цієї галузі, уповільнений розвиток конкуренції та в цій галузі, відсутність ефективної тарифної політики, не здатність запровадити більш ефективні та дієві механізми державного управління та стимулювати приватний сектор до підприємництва в цій галузі [7].

А.А. Стеценко зазначає, що найкращим шляхом вирішення цих проблем є комплексна модернізація комунальної сфери України. Вона має бути спрямована на підвищення енергоефективності ЖКГ, зменшення капітальних витрат, спрямованих на налагодження інфраструктурного обладнання, на досягнення європейських стандартів надання послуг ЖКГ та державного управління розвитком ЖКГ. З цих міркувань науковець вивчає зарубіжний досвід та описує найкращі світові практики реформування та модернізації цієї галузі [7].

Нам цікаві такі тези та висновки цього автора:

- сфера ЖКГ виявляється достатньо проблемною галуззю в усіх країнах світу;

- споживачі переважно незадоволені якістю послуг та ціновою політикою;

- основною проблемною державного управління є високі витрати на підтримку цієї галузі або її реформування та модернізацію, часто механізми державного управління, які ефективно застосовуються в економіці в цілому, в цій галузі не працюють;

- найбільш часто вживаним є програмний підхід в управління ЖКГ як механізм державного управління [7].

Останній підхід будується на формуванні та реалізації програм в ЖКГ, які визначають комплекс взаємопов'язаних організаційних, економічних, соціальних, екологічних, фінансових і технічних заходів, які направлені на вирішення важливих проблем та визначених першочергових завдань. Програми мають чітко визначену мету, терміни виконання, ресурси, механізми реалізації та критерії та показники ефективності досягнення бажаних результатів, співвідносність зі стратегічними пріоритетами держави.

Тому А.А. Стеценко також приділяє достатньо уваги визначенню ефективності та дієвості зазначених програм в зарубіжних країнах. Цим науковцем встановлено, що в Казахстані було утворено окрему інституцію

АТ “Казахстанський центр модернізації та розвитку житлово-комунального господарства”, який спеціалізується на координації державної політики в галузі ЖКГ та основна діяльність ґрунтується навколо формування Фонду розвитку ЖКГ [7]. В таких країнах, як Польща, Угорщина, Латвія та Естонія політика модернізації ЖКГ відбувалася на основі залучення приватного сектора до цієї сфери, створення привабливих умов для стимулювання бізнес ініціатив в цій площині [7]. Наприклад, громадяни виступають в ролі інвесторів житла у формі житлових товариств або асоціацій житлових товариств. Угорщину вважають лідером по впровадженню інновацій у галузі ЖКГ.

Але найбільш масштабні програми модернізації реалізуються в Німеччині, де простежується комплексний підхід в державному управлінні галуззю, де береться до уваги синергетичний підхід від усіх реалізованих програм в економіці країни, а також баланс інтересів державних та приватних. Допомагають модернізації значні фінансові ресурси, що спрямовані на освітні програми та проекти, інновації в цій сфері, та можливості кредитування галузі та супутньої діяльності [7].

Франція пішла іншим шляхом – програми модернізації тут відбувалися поетапно: початку було запроваджено програми тепломодернізації будинків, надалі основні програми спрямовувалися на покращення інфраструктури і, внаслідок чого вдалося провести перегляд тарифної політики [7].

Але ми не можемо в сучасних умовах розвитку економіки та ринкових відносин скопіювати зарубіжний досвід, оскільки в нашій країні існує проблема з пошуком інвестора в цій галузі, залученням інвестицій та фінансових джерел, стимулюванням бізнес сектора в галузі ЖКГ. Усі інвестиційні програми пов’язані з підвищенням тарифів в ЖКГ та подальшим невдоволенням населення або зменшенням платоспроможності загальної частини споживачів послуг ЖКГ.

Схема фінансування в галузі ЖКГ в зарубіжних країнах виглядає зовсім іншим чином, ніж в Україні. Наприклад, підприємство, що надає послуги ЖКГ, залучає довгострокове фінансування на фінансових ринках, в результаті чого на ці кошти оновлює основні фонди, протягом 10-15 років сплачує кредит за зниженими ставками, і вже через 5-10 років підприємство нарешті починає отримувати запланований прибуток. Цей процес є тривалим та постійним. Таким чином, підприємства ЖКГ залучають фінансові ресурси поступово, також поступово оновлюють фонди і поступово отримують прибуток, усі сторони добре розуміють тривалість у часі від реалізації проектів та програм в сфері ЖКГ і не очікують на надшвидкі прибутки в результаті підвищення тарифів та впливу на цінову політику. Тобто так

відбувається процес довгострокового підприємництва, де в результаті 5-7% прибутку вважається достатньо хорошим та очікуваним показником [7].

При вивченні можливостей адаптації зарубіжного досвіду слід брати до уваги такий важливий показник як платоспроможність населення та більшості споживачів ЖКГ, оскільки в європейських країнах споживачі мають набагато вищу платоспроможність, ніж в Україні, тому стимулювати бізнес пропозиціями по збільшенню тарифів не дуже гарна ідея. Тому зацікавити інвестора можливо шляхом реалізації довгострокових програм із залученням державно-приватної форми власності та співпраці. Цікавим є також запровадження окремого фонду розвитку ЖКГ, основні ресурси якого мають спрямовуватися на модернізацію галузі у довгостроковій перспективі.

Дуже багато наукових праць присвячує аналізу кризового стану ЖКГ О.В. Димченко, розглядаючи це явище не тільки з позицій специфіки антикризового управління, а також в більш глобальному контексті – її взаємозв'язку з економічною безпекою держави.

О.В.Димченко вивчає кризу ЖКГ з позицій мультиплікаційної теорії, згідно якої встановлено, що «у дослідженні криз, як правило, з достатньою точністю вдається визначити час входження в кризу і час виходу з неї. Саме в ці періоди більшість процесів економічного характеру протікає під впливом так званих «механізмів мультиплікації». При входженні в кризу мультиплікатор підсилює, множить негативи розбалансу системи (формує кризу), руйнує стійкі параметри економічної системи, що надійно працювала. При виході із кризи – мультиплікатор забезпечує швидкий ріст, розвиток економічної системи, трансформацію її в новий якісний стан. У цьому позитивному варіанті результат дії мультиплікатора визначають як емерджентний або синергетичний ефект. Але і в тому, і в іншому випадку (стагнація і розвал або ріст і розвиток) змістовна основа самого мультиплікатора, у принципі, та сама. А у зв'язку з тим, що економіка в цілому нерівноважна (нестійка, хвильова, циклічна, вихрова й т. ін.), а суб'єкти економічного процесу прагнуть до пошуку стабільності або динамічної рівноваги» [3, с.2].

Проблемними питаннями в цій є такі: визначення енергетичних джерел мультиплікатора; яким чином він починає порушувати стійкість системи, або сприяє її розвитку; розповсюдженість мультиплікатора в економіці та соціальній сфері; його інкубаційні стани та складність у визначенні моментів запуску або погашення його впливу; механізм та принцип дії мультиплікації, в результаті чого знищується система або відтворюється нова. Тому О.В.Димченко зазначає, що в будь-якій інноваційній стратегії, у концепції прориву або розвитку, у реалізованій конкурентній перевазі обов'язково

присутній мультиплікатор – «механізм, здатний інтегрувати і множити проекти, ресурси, результати» [3, с.3].

Основні характеристики кризи з позицій мультиплікаційної теорії відображені на рис.1.

На думку науковця, проблема кризових явищ в економіці настільки різноманітна, що на сучасному етапі її не можна зволити до відомих раніше концепцій хвильових і циклічних процесів, з якими традиційно пов'язано антикризове управління.

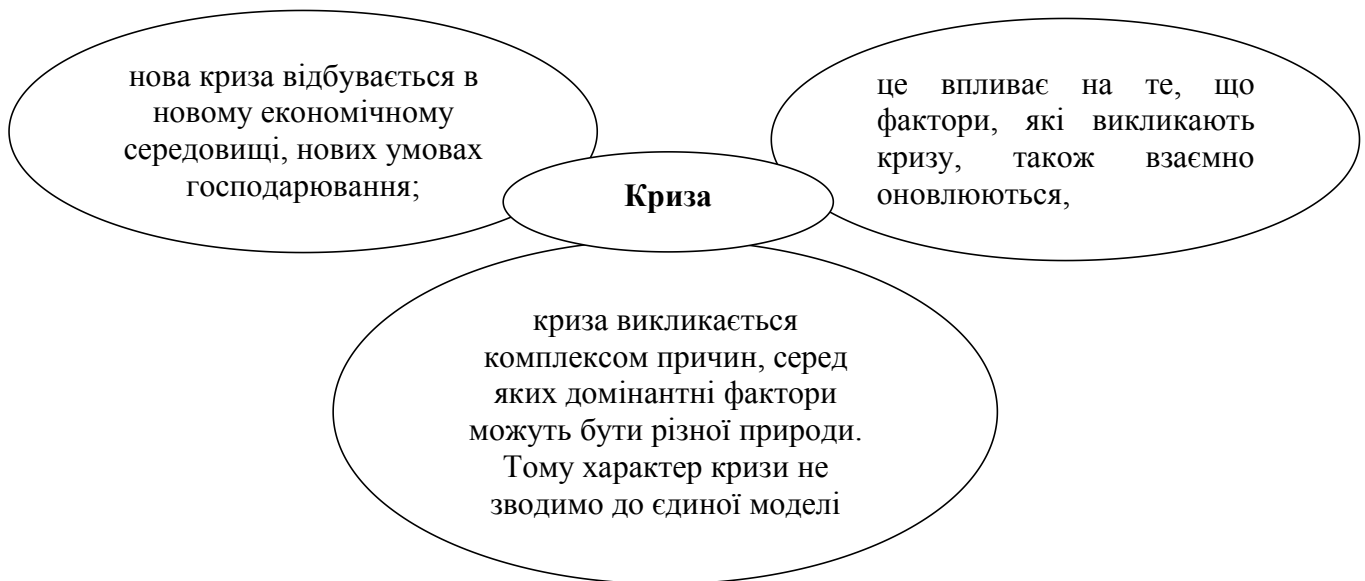

Рис.1 Основні характеристики кризи з позицій мультиплікаційної теорії
Складено автором на основі джерела [3].

О.В.Димченко визначає риси загальних тенденцій прояву кризи в ЖКГ, що відображено в табл.1.

Таким чином, на основі вивчення основних характеристики стає очевидно, що в порівнянні з іншими галузями економіки сфера ЖКГ характеризується постійністю кризового стану, тому стратегії, які тут формуються, мають враховувати умови невизначеності у часі та обмеженості ресурсів, до яких відносять не тільки сировина, енергетичні та інші ресурси, а також кадровий та часовий ресурси (сезонність, нормативи часу на ліквідацію аварій в ЖКГ тощо).

Таким чином, О.В.Димченко вказує на існування двох векторів розвитку кризи ЖКГ: загальноекономічний або загальносистемний та галузевий [3]. Тому такі поєднання, на нашу думку, обумовлює пошук механізмів управління кризами в рамках розгляду двокоординатної моделі управління кризою ЖКГ.

О. В. Димченко, Т. С. Клебанова, О. О. Рудаченко серед основних причин кризи ЖКГ визначають наступні:

- зношеність основних мереж, інфраструктури, основних засобів;
- збитковість діяльності підприємств ЖКГ;
- недостатність фінансування з боку держави;
- фінансування більшої частини витрат за рахунок місцевого бюджету, які не мають можливості в повному обсязі забезпечити фінансування усіх проблем ЖКГ [5].

Прояв кризи ЖКГ	Її характеристика
циклічні і коливальні явища в ЖКГ менш руйнівні	послуги надаються постійно, у достатніх обсягах. Головна система життєзабезпечення в кризових умовах повинна функціонувати в заданому режимі і відповідно до потреб
криза в ЖКГ впливає на ефективне функціонування міської і регіональної економіки	в зниженні її руйнівної сили беруть участь держава, виробники, споживачі. Це оберігає об'єкти ЖКГ від перевищення припустимих границь розладу стійкої роботи
регулятори функціонування ЖКГ (ринок, споживачі, держава) взаємозалежні	це визначає погодженість дій у найгостріші періоди боротьби із кризовими явищами
Тривалість кризи	протягом тривалого періоду часу, незалежно від «приходу кризи», ЖКГ практично постійно функціонує в стані кризового режиму. Більше трьох тисяч розривів водогінних мереж протягом року, виконання не більше 20 % від потреби ремонтів житлового фонду, постійна нестача коштів на розвиток і модернізацію системи, поставки послуг у кредит (процес оплати спожитого ресурсу відбувається значно пізніше факту споживання і, як правило, не в повному обсязі) – все це можна визначити як стабільний кризовий стан
Час входження та виходу із кризи	досить тривалий процес входження в кризу і виходу з нього
Наявність позитивних сторін кризи	накопичений досвід постійної життєдіяльності в кризових умовах; системі ЖКГ властиві два протилежних принципи, з одного боку – жорстко регламентований порядок і стандартні технології, з другого – креативний підхід до вирішення виникаючих «нестандартних» ситуацій; технічна, кадрова, управлінська системи історично набули властивість постійної готовності до вирішення невідкладних завдань в умовах невизначеності і недостатчі ресурсів, тобто настроєні функціонувати в режимі розв'язання проблемних ситуацій

Складено автором на основі джерела [5].

В сукупності зазначені проблеми призводять до того, що відбувається падіння обсягів наданих послуг, зниження їх якості та задоволення населення в отриманих послугах ЖКГ.

О.В. Димченко, М.К. Сухонос, Д. Славата, В.М. Прасол, В.В. Величко визначають загальні фактори, які є стримуючими у розвитку ЖКГ, що відображено на рис.2.

Таким чином, аналіз цих проблем дозволить визначати механізми публічного управління розвитком ЖКГ, запроваджувати заходи антикризового управління та визначати їх доцільність, надасть можливість оновити підходи до реформування ЖКГ та управління розвитком ЖКГ, більш ефективно використовуючи бюджетні ресурси тощо.

Рис.2. Стримуючі фактори розвитку ЖКГ

Складено автором на основі джерела [4].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведений аналіз стану основних факторів, проблем та їх причин в ЖКГ як частини економіки країни показів, що в сукупності вони створюють системну кризу і на сучасному етапі цей комплекс характеризується як кризовий, тому очевидно, що більшість механізмів публічного управління, які використовуються в економіці, тут діють не

ефективно або взагалі не діють, оскільки мова йде саме про вжиття антикризових заходів. Системна криза, якою характеризується ЖКГ України має ряд характерних особливостей та специфічні риси, тому зарубіжний досвід неможливо скопіювати, що пояснюється багатьма вагомими причинами, головними з яких є платоспроможність населення, можливість довготривалих проектів та фінансової віддачі для інвесторів та ін. Системну кризу розглядають з двох аспектів: як кризу галузі в цілому, так і кризу в системі підприємств житлово-комунального комплексу.

Але в цілому незадовільний стан житлово-комунального господарства стосується не лише неефективних житлово-комунальних послуг, а також полягає в площині кризи національної економіки України. Для усунення цих перешкод необхідно запроваджувати антикризові механізми державного управління розвитком ЖКГ, які не достатньо досліджені і чому присвячені наступні наші дослідження.

Список літературних джерел

1. В Україні житлово-комунальна криза – експерт. Інтерв'ю з директором інституту міста О.Сергієнком, вересень 2017 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://glavcom.ua/news/v-ukrajini-zhitlovo-komunalna-kriza-ekspert-438170.html>
2. Гриценко А. Системна криза як наслідок базової деструкції економіки України і шляхи її подолання // [Електронний ресурс]. – Режим доступу file:///C:/Users/User/Downloads/Vnbu_2014_5_6.pdf
3. Димченко О.В. Специфіка кризової ситуації в ЖКГ і її вплив на рівень економічної безпеки // Комунальне господарство міст. – 2016. - випуск 131 – с.2-7.
4. Димченко О.В., Сухонос М.К., Славата Д., Прасол В.М., Величко В.В. Особливості й протиріччя розвитку житлово-комунального господарства як цілісної системи // [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://economy.kname.edu.ua/images/files/publishing/%D0%94%D0%B8%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_12.compressed.pdf
5. Оцінка, аналіз і попередження кризового стану підприємств житлово-комунального господарства : монографія / Т. С. Клебанова, О. В. Димченко, О. О. Рудаченко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 193 с.
6. Пісьмаченко Л. М. Державне управління у галузі житлового і комунального господарства: проблеми та шляхи їх вирішення / Л. М. Пісьмаченко // Економіка та держава. – 2008. – № 4. – С. 74-76.
7. Стеценко А.А. Зарубіжний досвід реалізації державних програм у сфері житлово-комунального господарства // [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Stetsenko.pdf>

Referencies

- 1.V Ukraini zhytlovo-komunalna kryza – ekspert. Interviu z dyrektorem instytutu mista O.Serhiienkom (2017) [in Ukraine, the housing and communal crisis is an expert. Interview with the director of the city institute O. Sergienko] // Retrieved from: <https://glavcom.ua/news/v-ukrajini-zhitlovo-komunalna-kryza-ekspert-438170.html> [in Ukrainian]
- 2.Hrytsenko, A. (2014) *Systemna kryza yak naslidok bazovoi destrukttsii ekonomiky Ukrainy i shliakhy yii podolannia* [Systemic crisis as a consequence of the basic destruction of Ukraine's economy and ways to overcome it] // Retrieved from: file:///C:/Users/User/Downloads/Vnbu_2014_5_6.pdf [in Ukrainian]
- 3.Dymchenko, O.V. *Spetsyfika kryzovoi sytuatsii v ZhKH i yii vplyv na riven ekonomichnoi bezpeky* [The specifics of the crisis situation in housing and its impact on the level of economic security] // *Komunalne hospodarstvo mist Municipal utilities* 2016, v.131, p.2-7. [in Ukrainian]
- 4.Dymchenko, O.V., & Sukhonos M.K., & Slavata D., & Prasol V.M., & Velychko V.V. *Osoblyvosti y protyrichchia rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva yak tsilisnoi systemy* [Features and contradictions of development of housing and communal services as integral system] // Retrieved from: https://economy.kname.edu.ua/images/files/publishing/%D0%94%D0%B8%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_12.compressed.pdf [in Ukrainian]
5. *Otsinka, analiz i poperedzhennia kryzovoho stanu pidpriemstv zhytlovo-komunalnoho hospodarstva : monohrafiia* [Assessment, analysis and prevention of crisis of housing and communal services: a monograph] (2016) / T. S. Klebanova, & O. V. Dymchenko, & O. O. Rudachenko; Kharkiv. nats. un-t misk. hosp-va im. O. M. Beketova, 2016. [in Ukrainian]
6. Pismachenko, L. M. (2008) *Derzhavne upravlinnia u haluzi zhytlovoho i komunalnoho hospodarstva: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia* [Public administration in the field of housing and communal services: problems and ways to solve them] // *Ekonomika ta derzhava* [Economy and state], p.74-76 [in Ukrainian]
7. Stetsenko, A.A. (2014) *Zarubizhnyi dosvid realizatsii derzhavnykh prohran u sferi zhytlovo-komunalnoho hospodarstva* [Foreign experience in implementing state programs in the field of housing and communal services] // Retrieved from: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Stetsenko.pdf> [in Ukrainian]